

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2019/20:38

Fredagen den 3 april

§ 1 Utrikes frågor

Utrikesminister Ann Linde (deltar per telefon)

Återrapport från videomöte den 23 mars 2020

Information och samråd inför videomöte i Europeiska unionens råd
för utrikes frågor den 3 april 2020

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Då öppnar vi dagens möte. Vi hälsar utrikesminister Ann Linde välkommen. Vi ska börja med en återrapport.

Anf. 2 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru ordförande! Ni har fått en skriftlig rapport från rådsmötet. Jag har inget att tillägga till den.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för den informationen.

Vi går in på rådsdagordningen för utrikesministrarnas möte och den enda dagordningspunkten, Internationella svaret på covid-19-pandemin.

Anf. 4 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Som en uppföljning till vår videokonferens den 23 mars ska rådet ha ytterligare en informell diskussion om EU:s agerande med anledning av covid-19. Inga rådsslutsatser väntas antas. Inga andra frågor står på dagordningen, och vi har inte informerats om att Borrell avser att ta upp några övriga aktuella frågor.

Fokus för diskussionen väntas vara det konsulära samarbetet inom EU. Även EU:s samarbete kring världssamfundets respons och arbetet för att motverka desinformation och negativ bild av EU lär komma att diskuteras.

Vi är fortfarande i en fas där omedelbara konsulära frågor har prioritet. Regeringen välkomnar en ökad samordning inom EU som underlättar resor ut ur länder och transit i tredjeland. Det har skett vissa förbättringar i EU:s samordning på det konsulära området. EU-delegationerna har tagit större ansvar för koordinering av det konsulära arbetet genom informationsdelning och kontakter med värdlandet.

EU-samordning är också viktigt för att repatrieringsflyg ska kunna användas till sin fulla kapacitet och att informationen om dessa flyg delas i god tid, så att medborgare har möjlighet att ta sig till flygplatser.

Nära politiska kontakter med andra EU-kollegor har fortsatt varit viktigt. Jag har till exempel haft anledning att tacka min österrikiske kollega för hjälpen med repatriering av svenskar från Tyrolen och likaså min slovakiske kollega. I dialog med min spanska kollega tog jag upp situationen för de svenskar som befann sig i landet, inklusive dem som i ett skede hade svårt att transitera från Portugal.

Jag har fortlöpande nära kontakt med de nordiska och baltiska kollegorna, bland annat en utrikesministervideokonferens med mina nordiska kollegor i går.

Regeringen anser att det är angeläget att såväl EU:s inre marknad som handel med tredjeland fortsätter att fungera. EU-ministern har uppdaterat nämnden om dessa frågor i måndags, men låt mig lägga till följande.

Regeringen kommer att betona vikten av att kommissionens beslut om exportrestriktioner verkligen leder till att alla restriktioner på medlemsstatsnivå hävs och att sjukvårdsprodukter därmed fritt kan cirkulera inom den inre marknaden. Restriktioner på detta område skapar fortsatta problem för leveranser av nödvändig skyddsutrustning och medicinsk utrustning.

EU har snabbt skapat ett system som tillfälligt tar bort tull och moms på medicinska produkter. Regeringen kommer att framhålla att unionen behöver komplettera detta med ett långsiktigt handelspolitiskt agerande, till exempel genom G20. Regeringen avser att föra en fortsatt dialog med berörda kommissionärer för att värna den inre marknaden.

Regeringen kommer att uppmärksamma de utrikes- och säkerhetspolitiska konsekvenser och geopolitiska dimensioner som virusets utbredning kan medföra. Det handlar också om riskerna för det multilaterala, regelbaserade internationella systemet, demokratin, rättsstaten, jämställdheten och respekten för mänskliga rättigheter.

Som nämnades vid samrådet inför den förra videokonferensen ser vi hur >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< och andra aktörer som försöker flytta fram sina positioner, bland annat genom att sprida desinformation och rykten. Desinformation har som mål att visa ett splittrat och svagt EU. Regeringen kommer att uppmärksamma denna utveckling och framhålla vikten av att EU möter desinformation med fakta.

Det är viktigt att EU kan inta en central roll som utrikespolitisk aktör för att driva våra gemensamma intressen också på detta område. Regeringen välkomnar att höge representanten avser att använda det system för snabb information, Rapid Alert System, som finns inom EU.

Aktörer som sprider desinformation angriper våra öppna samhällen och själva grundtanken med EU. Vi måste motverka dessa krafter.

Många länder vidtar extraordinära åtgärder för att begränsa spridningen av coronaviruset. Vi måste vara vaksamma på att sådana åtgärder håller sig inom vad folkrätten medger och inte bryter mot rättsstatens principer eller demokratin.

Jag är djupt oroad över att auktoritära krafter tar tillfället i akt att i skuggan av coronakrisen driva en antidemokratisk agenda. Jag kommer att lyfta detta i diskussionen med mina utrikesministerkollegor senare i dag.

Den nya så kallade coronalagen som röstades igenom i det ungerska parlamentet i måndags behöver vi ta på stort allvar. Det ungerska beslutet, som ger regeringen rätt att styra med dekret på obestämd tid, kan strida

mot de krav på proportionalitet och nödvändighet som följer av folkrätten, inte minst Europakonventionen, som alla medlemsländer är skyldiga att följa. Grundläggande värden formulerade i EU-fördraget och i Europakonventionen är inte förhandlingsbara. Ytterst handlar det om att EU är en union av demokratier.

Sverige har länge varit tydligt när det gäller utvecklingen inom rättsstatsområdet i Ungern och betonat att detta är en gemensam angelägenhet för EU. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Vi stöder fullt ut att EU-kommissionen ska utreda den coronavirusrelaterade lagstiftning som antagits av EU-medlemsstater. Sverige har tillsammans med 15 medlemsstater i ett gemensamt uttalande uttryckt sin oro för riskerna med att principer om demokrati och rättsstatlighet åsidosätts.

Vi välkomnar alltså en utvidgning av den rättsstatsmekanism som kommissionen redan driver, och inom ramen för den kommande långtidsbudgeten välkomnar vi också att budgetmedel kan komma att dras tillbaka om ett medlemsland bryter mot rättsstatens principer.

Vi stöder också den granskning av rättsstatligheten i EU som pågår just nu. Vi utesluter inte heller att fler artikel 7-förfaranden kan inledas om medlemsstaterna åsidosätter unionens grundläggande värden. Det är alltså både Polen och Ungern som är föremål för artikel 7-förfarande. EU:s byrå för grundläggande rättigheter, FRA, har också påbörjat en kartläggning som man kommer att rapportera om i maj.

Regeringen kommer aktivt att verka för att frågor om coronarelaterad undantagslagstiftning, som den ungerska, blir föremål för diskussion också i EU:s allmänna råd.

Anf. 5 JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Jag har två inspel, även om jag håller med i övrigt.

Detta är ju en global kris där EU-samarbetet borde ha fungerat som bäst, men det har det ju inte gjort. Jag tror att vi alla är överens om att varje land inte kommer att kunna lösa detta på egen hand.

Jag vill väldigt tydligt instämma i det som utrikesministern tar upp om den inre marknaden. Den måste fungera, dels för att den är EU:s själva kärna, dels för att Sverige är ett handelsberoende land som har en stark tradition av att förespråka frihandel. Det finns alltså många goda skäl. Men som utrikesministern själv sa: I det här läget är det i främsta rummet avgörande att den inre marknaden fungerar för att läkemedel och medicinsk utrustning ska komma fram.

Men det kommer ju en tid efter det här. Då måste vi se till att våra handelskedjor fungerar och att det inte finns handelshinder och andra restriktioner.

Utrikesministern lyfte dock upp att det inte bara handlar om den inre marknaden i EU utan att det också handlar om att se till att den globala handeln fungerar, både nu och efter att virusets effekter har mildrats. Det vi ser nu är ju oroande.

I samband med åiterrapporten eller frågestunden i går tog statsministern upp att ett antal länder inom EU som ännu inte har släppt sina exporthinder. Nu tyckte jag att utrikesministern var tydlig med att man vill stödja kommissionen i att dessa hinder ska hävas snarast. Vet ministern

vilka länder det är? Det vet hon säkert. Statsministern nämnde några stycken i går. Vad jag förstår har kommissionen inte inlett något överträdelseförfarande mot dessa länder.

Den andra saken jag vill lyfta fram och också ge mitt stöd till i handlar om synen på de extraordinära insatser som vissa länder gör – jag tänker på Ungern och Polen. Det är tyvärr inget nytt i Ungern, men de senaste inskränkningarna i rättsstatens principer är helt oacceptabla.

Naturligtvis finns det situationer, som med viruset, där vi alla förmodligen behöver göra vissa inskränkningar, men de måste vara proportionerliga och tidsbestämda. EU:s samarbete bygger ju på respekt för rättsstat och demokrati, och det är detta som nu inskränks.

Jag tycker att de punkter som utrikesministern tog upp var bra, till exempel detta med att budgetmedel bör drivas tillbaka och de övriga punkterna. Jag vill bara inskräpa mitt fulla stöd till de sakerna.

Anf. 6 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru ordförande! Tack, utrikesministern, för genomgången! I stort sett delar jag utrikesministerns syn inför mötet.

Jag funderar lite på hur många strandsatta svenskar som har tagits hem den senaste veckan och hur många som är kvar. Finns det några officiella siffror?

Det är bra att man tar upp detta med desinformation och ryktesspridning. Men en stor diskussion de senaste dagarna har handlat om uppköp av företag. Jag undrar varför inte detta finns med i regeringens ståndpunkt. Det handlar alltså om risken för att man utnyttjar situationen med svaga företag nu.

Att man tar upp jämställdheten är kanske bra. Jag kan inte riktigt se hur det påverkas, men det gör det säkert. Däremot skulle jag gärna vilja lyfta fram att man inte ska glömma de äldre, som ju drabbas särskilt hårt av covid-19. De borde också finnas med i regeringens ståndpunkt.

När det gäller Ungern delar jag ministerns syn att det gäller att agera mot det som händer där.

När det gäller den inre marknaden instämmer jag i min moderata kollegas inlägg nyss. I radion i morse hörde jag att Mölnlycke levererar skyddsmateriel från Kina till Italien och Spanien och att den fastnar i Frankrike på grund av exportförbud. Då undrar jag: Ska skyddsmaterielen bara ligga där, eller tänker Frankrike beslagta den?

Man blir väldigt fundersam. Vad är det som händer?

På vilket sätt har utrikesministern agerat gentemot Frankrike? Italien hjälpte oss under skogsbränderna. Även om vi har ett stort behov av egen skyddsmateriel är det väl dags att vi försöker hjälpa till åtminstone med det vi kan. Jag tycker att det är rimligt.

Anf. 7 LUDVIG ASPLING (SD):

Jag tackar så mycket för informationen.

Jag tänkte först fråga om det finns någon plan för hur man ska fatta beslut om att krisen är över. Det finns uppenbarligen många olika intressen som nu försöker utnyttja den här krisen för att främja sina egna frågor. Inom EU finns det vissa som vill lätta upp regelverket om stabilitets- och tillväxtpakten. Inom vissa medlemsländer finns det de som vill öka regeringarnas befogenheter, som utrikesministern nämnde. Då tror jag att det är

viktigt att man kan komma överens om någon typ av mekanism för att bestämma när krisen är över.

2019/20:38
3 april

Har man funderat på att sätta upp någon typ av objektiva kriterier som man kan komma överens om redan nu och som kommer att peka ut vid vilken tidpunkt krisen är över? Det tror jag är jätteviktigt. Det gäller framför allt situationen i Ungern, som ni nämnde här. Den nya lag som de har drivit igenom ser absolut inte bra ut på något sätt, som det är nu. Men det är betydligt värre om de planerar att ha kvar den under väldigt lång tid och använder krisen som en förevändning. Då är det jättebra om man redan nu kan komma överens om någon typ av mekanism för att bestämma när krisen är över.

Angående exportrestriktionerna har jag en kort fråga. Utrikesministern nämnde att kommissionen har fattat någon typ av beslut. Jag uppfattade inte exakt vad hon sa, men det var någon typ av beslut angående det här. Det som jag känner till är att kommissionen har skickat ett meddelande om gröna linjer och lite ”practical advice”, som man kallar det, men ingenting mer handfast än det. Då undrar jag: Är det detta utrikesministern syftar på, eller finns det något ytterligare beslut angående vilka åtgärder man kan vidta mot de länder som upprättar sådana här hinder?

Anf. 8 FREDRIK MALM (L):

Ordförande! Jag tackar utrikesministern för föredragningen.

Vi hade en diskussion om detta i utrikesutskottet i går. Både jag och min kollega i Vänsterpartiet efterlyste då tydliga skrivningar vad gäller Ungern. Att döma av den muntliga framställningen har regeringen tagit fasta på mycket av det som vi förde fram på sammanträdet i går. Det är betydligt skarpare nu i den muntliga framställningen, tycker jag, än vad jag hörde i går. Framför allt nämner regeringen både ekonomiska och politiska konsekvenser vad gäller den nya lagstiftningen i Ungern. Man nämner även frågan om ett artikel 7.1-förfarande mot Ungern.

Jag har en fråga: Kommer regeringen att ta upp detta? Jag uppfattade att Ann Linde uttryckte sig något i stil med att Sverige inte utesluter ett framtida artikel 7.1-förfarande. Men det här är väl någonting som Sverige nu bör driva mer aktivt? I Europaparlamentet har detta tydliggjorts; det var väl 2017 man uppmanade rådet att inleda ett artikel 7.1-förfarande mot Ungern för att slå fast att Ungern riskerar att bryta mot artikel 2 i fördraget. Det finns en poäng i att Sverige inte bara kan acceptera ett sådant förfarande utan också aktivt är berett att driva det och ta upp det i anföranden och så vidare.

Anf. 9 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Jag vill ge en brasklapp från början. Beslut, siffror och så vidare ändrar sig ibland på timbasis. Om ett land exempelvis hade en exportrestriktion i går eftermiddag kan den vara borttagen i dag. En siffra kan ha ändrats omedelbart. Jag vill gärna ge den brasklappen.

Jessika Roswall frågade vilka länder det gäller. Det är Frankrike, Polen, Tjeckien, Belgien och Tyskland som har haft eller har exportrestriktioner. Totalt globalt beräknar vi att ungefär 50 länder har exportrestriktioner. För övrigt noterar jag stödet när det gäller både den inre marknaden och Ungern.

Désirée Pethrus frågade om svenskar på väg hem den senaste veckan. I går kom 150 på nio flyg. I dag kommer 350 på sju flyg. Den kommande veckan har vi 28 flyg inplanerade. Totalt har vi redan hjälpt 2 500 personer.

Det är väldigt svårt att veta exakt hur många personer det rör. Man måste inte berätta att man åker utomlands från Sverige. Man måste inte skriva upp sig på de så kallade svensklistorna. Ibland när vi har ordnat flyg till dem som har sagt att de vill ha hjälp har det sedan kommit flera stycken till på flygplatsen. Det här är alltså ett väldigt komplicerat jobb. Just nu handlar det svåraste ofta om att flygen inte har fått tillstånd att lyfta. Jag har i flera fall, varje dag faktiskt, fått ringa till utrikesministerkollegor. Senast var det i går, då jag ringde Indonesiens utrikesminister för att få dem att inte stoppa dagens plan från Bali. Att ta sig från den plats i landet där man befinner sig till flygplatsen har också varit belagt med restriktioner. Det här är alltså väldigt svårt för alla som jobbar med logistiken nu. Vi har faktiskt över 90 personer i UD:s corona- och KC-team. Detta är verkligen prioriterat.

Jag kan därför inte svara fullt ut på frågan hur många som är kvar. Det går inte att ge ett svar på den frågan.

Uppköp av företag är en fråga som vi tittar mycket noga på. Tanken är att den investeringsgranskningslagstiftning som håller på att tas fram både nationellt och inom EU ska förhindra det här. Men vi har både nordiskt och i EU, samt naturligtvis i regeringen, diskuterat om man kan göra ännu mer. Den frågan står högt på agendan.

När det gäller jämställdhet och de äldre är det så att redan marginaliserade och/eller diskriminerade grupper riskerar att drabbas hårdast med långsiktiga konsekvenser. Till exempel är det så att kvinnor dominerar vård och omsorg världen över. Men man saknar ofta själv trygghet, eftersom man har sämre löner och osäkra jobb. Man är i den informella sektorn och har mindre försäkringsskydd. Kvinnor och flickor lider också större risk att utsättas för könsrelaterat våld i hemmet. Det här våldet ökar i en kris. Bland annat såg vi en artikel om detta i Dagens Nyheter i morse. Detta är viktiga aspekter som EU måste uppmärksamma.

Mölnlyckefrågan är väldigt akut. Sverige har fortlöpande kontakt både från Stockholm och via vår ambassad i Paris. Flera ministrar i regeringen upp till högsta nivå har kontaktat våra franska motsvarigheter för att ta upp frågan om Mölnlycke. Vi tycker att det borde ligga även i Frankrikes intresse att ta del av den välfungerande inre marknaden för upphandling av medicinsk utrustning. Som vi uppfattar det gjorde Europeiska rådet den 26 mars ett uttalande om att nationella exportrestriktioner på den inre marknaden ska upphöra. Vi uppfattar att Frankrike genom detta inte följer det beslut som man själv har varit med och fattat. Kommissionärerna Breton och Kyriakides har skrivit ett gemensamt brev till ministrarna för hälsa, näringsliv och den inre marknaden om att de här förbuden är oacceptabla och att man måste göra någonting åt dem. Mölnlyckefrågan står högt på agendan.

Ludvig Aspling frågade om det finns en plan för beslut om när krisen är över. Svaret är nej. Det finns inga objektiva kriterier. Däremot har vi naturligtvis redan börjat diskutera till exempel hur vi ska få ekonomin på fötter igen när krisen är slut. Men det går tyvärr inte att sätta något slutdatum. Det hade underlättat saken.

När det gäller Fredrik Malms fråga kan jag säga att det redan pågår ett artikel 7-förfarande i rådet. Bland annat har Sverige varit med och drivit igenom det. Det har kommit från olika håll, även från parlamentet.

Fredrik Malm trodde att jag hade sagt att jag inte utesluter ett sådant förfarande. Jag måste ha sagt något som uppfattades fel. Eftersom det redan pågår utesluter jag det inte; tvärtom välkomnar jag det. Både jag personligen och regeringen som helhet har varit drivande för detta. Där är vi helt på samma linje.

Anf. 10 JOHAN HULTBERG (M):

Fru ordförande! Jag tackar ministern för redogörelsen och för svaren på frågorna. Jag fick svar på mycket av det jag egentligen hade tänkt ställa frågor om.

Jag tycker att frågan om exportrestriktioner verkligen är oerhört allvarlig. Den är allvarlig med tanke på konsekvenserna för medlemsländernas möjligheter att nu klara sin försörjning av till exempel skyddsutrustning, men också naturligtvis för att det här verkligen är ett skott mot grundprinciperna i och idén med det europeiska samarbetet.

Jag tycker att det är viktigt att Sverige driver på för att det ska bli konsekvenser för de tyvärr många länder som har infört olika former av exportrestriktioner. Jag skulle vilja göra ett inspel där.

Nu pågår det en EU-gemensam upphandling av brandskyddsutrustning. Det finns också två andra upphandlingar, en av testutrustning och någon ytterligare. Jag tycker att det är rimligt att man tittar på de länder som har infört olika exportrestriktioner när nu de volymer som har handlats upp ska fördelas ut över Europa. Den information jag har fått från Socialstyrelsen är att de upphandlade volymerna knappast helt och fullt kommer att stå i proportion till de äskanden som länderna har gjort. En fråga att diskutera i det perspektivet är om de länder som har infört exportrestriktioner och gjort det svårare för andra medlemsländer att klara sin försörjning fullt ut ska få ta del av de upphandlade volymerna på samma sätt som övriga länder.

Framför allt vill jag göra ett inspel till regeringen om att det på något sätt måste lyftas en diskussion om vad det ska bli för sanktioner eller konsekvenser för till exempel Frankrike, Tyskland, Belgien och Italien – jag har också hört att Rumänien och Polen har infört olika former av exportrestriktioner. Det är mitt inspel till ministern. Sverige måste lyfta den diskussionen.

Anf. 11 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Jag tackar statsrådet för redogörelsen. Även jag fick svar på väldigt många av de frågor och inspel som jag hade. Det som återstår är egentligen en reflektion över det som har sagts.

Vad kan det bli för konsekvenser för de länder som har restriktioner för exporten och som beslagtar det som andra länder har beställt? Det är oerhört viktigt för unionens arbete vad det får för konsekvenser framöver.

Jag har ytterligare en fråga, och den gäller Ungern. Det som händer i Ungern är synnerligen allvarligt. Man utnyttjar coronakrisen för att ge premiärministern mer makt. Jag funderar på hur regeringen ser på att tvinga Ungern att införa ett stoppdatum. Det hela är starkt kopplat till artikel 7-förfarandet, det vill säga huruvida man ska ställa krav på Ungern

och vilka konsekvenser det kommer att få för landet. Jag skulle vilja att statsrådet utvecklade detta lite grann.

Anf. 12 ANNIKA QARLSSON (C):

Tack för en bra föredragning! Jag vill lyfta upp tre punkter. Jag upplever att utrikesministern har stärkt ståndpunkten jämfört med hur den såg ut i går.

Den ena delen handlar om hur vi ser på stängda gränser eller gränshinder, som fortfarande finns kvar på ett antal ställen. Det kommer att behövas ett långsiktigt arbete för att få en bild av hur det kom sig att så många länder så snabbt stängde gränser på ett sätt som inte var okej. Jag tror att det är viktigt att även fortsättningsvis sända en signal om att det här är ett allvarligt brott mot den fria rörligheten och det som är grundläggande för det som har byggt oss starka.

Man måste fortsätta att markera dessa delar liksom att hitta ett sätt för att hantera det här så att man kan reda ut vad som hände och varför. Detta kommer dock i ett senare skede. Jag upplevde att utrikesministern gav uttryck för detta i sin ståndpunkt.

Den andra delen handlar om den ståndpunkt som lämnades till utrikesutskottet i går. Jämfört med den upplevde jag i dag en starkare ton vad gäller de icke-demokratiska, auktoritära krafterna. Dessa inte bara *riskerar* att eventuellt utnyttja det instabila läget och det som händer och sker i respektive land utan utnyttjar detta redan i dag för att desinformera och skapa en ännu större oro i våra länder. Här finns en stark skrivning, och den är starkare i dag än i går, vilket jag uppskattar väldigt mycket.

Den tredje delen handlar om det förfarande som vi ser i bland annat Ungern. Det är inte okej, och en markering måste göras. Man måste fundera på hur man ska hitta vägen tillbaka. Det måste vara tydligt att det kostar att göra inskränkningar i de demokratiska rättigheterna. Det här är inte okej. Man måste markera här och nu, men det kommer också att behövas ett långsiktigt arbete för att säkerställa att Ungern backar tillbaka så att detta inte blir den nya normen där eller i andra länder.

Anf. 13 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Flera frågor gällde exportrestriktioner. Den inre marknaden ska fungera, och exportrestriktionerna måste bort. Vi driver frågan tydligt. På videokonferensen som ledarna hade drev Stefan Löfven detta. Det är inte minst viktigt för Sverige eftersom 70 procent av vår export går till den inre marknaden, och vart tredje jobb finns tack vare exporten. Detta får alltså mycket stora konsekvenser för oss.

Flera av er frågade om vilka konsekvenser det kan handla om. Det är EU-kommissionen som garanterar fördraget, och man kan också dra länder inför domstol. Detta kommer säkert att få olika slags konsekvenser efter hand. För närvarande diskuterar EU-kommissionen och medlemsländerna de kriterier som ska gälla för fördelningen av det material som man gemensamt har upphandlat.

Alla har återigen tagit upp frågan om Ungern. Senast i början av december skedde utfrågningar i riksdagen, både i EU-nämnden och på annat håll, om artikel 7-förfarandet. Jag kanske inte behöver dra detta igen. Detta pågår. Sverige är ett av de länder som har varit absolut mest drivande

i detta. Jag tror att vi över alla partigränser är eniga om att detta är allvarligt, att det ska vara aktivt och så vidare.

Vad gäller artikel 7-förfarandet behövs inte enhällighet avseende artikel 7.1. Det man kan komma fram till är ganska tandlöst. När det gäller artikel 7.2 krävs tyvärr enhällighet. Polen har hela tiden stött Ungern i detta, och Ungern har hela tiden stött Polen. Därför har det varit svårt att komma fram med artikel 7.2. Det hade annars varit något som verkligen biter genom att man kan dra in rösträtt, ekonomiska medel och så vidare.

I den pågående diskussionen om MFF har vi på bland annat svenskt initiativ nu fått in konditionalitet. Om man bryter mot de grundläggande värderingarna så som de anges i artikel 2 i fördraget ska det få konsekvenser vad gäller vilka medel man kan få ut av EU.

Annika Qarlssoon i Centerpartiet tog upp gränshinder. Detta är väldigt viktigt. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen**
<<<

Även Danmark är inne på att ytterligare förstärka sin stängning av gränsen. Man har dock tillåtit alla pendlare från Skåne.

Vi har varit otroligt aktiva vad gäller vårt närområde, eftersom det som våra grannländer eventuellt nu planerar att göra kommer att påverka oss väldigt starkt. Jag känner en oro för detta.

De öppna gränserna är mycket viktiga för EU, och det gäller både för personer och naturligtvis för varor. För Sverige, som dels har stor arbetspendling till andra länder, dels är så exportberoende, är frågan en av de i särklass viktigaste när vi nu tittar på de ekonomiska konsekvenserna av coronautbrottet.

Anf. 14 ORDFÖRANDEN:

Jag vill påminna om att vi samråder om det internationella svaret på covid-19-pandemin. Mycket av diskussionen har handlat om interna EU-saker, som vi säkert har anledning att återkomma om vid andra tillfällen.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Jag tackar utrikesministern för i dag.

§ 2 Utrikes frågor – utveckling

Statsrådet Peter Eriksson (deltar per telefon)

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor – utveckling den 25 november 2019

Information och samråd inför videomöte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor – utveckling den 8 april 2020

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:

Jag välkomnar statsrådet och lämnar ordet till honom med anledning av återrapporten från mötet i rådet den 25 november 2019.

Anf. 16 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

I november i fjol hade vi det senaste mötet i rådet för utrikesfrågor – utveckling. Nämnden har tagit del av en skriftlig rapportering från rådet som ägde rum den 25 november. Lunchdiskussionen vid rådsmötet handlade om gender- och jämställdhetsfrågor och utbildning med Etiopiens utbildningsminister som gäst. Jag var själv tyvärr förhindrad att representera Sverige då.

Anf. 17 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går över till information och samråd inför videomötet för utrikes frågor den 8 april och dagordningspunkt 2, Covid-19 – EU-stöd till partnerländer.

Anf. 18 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

En informell videokonferens mellan EU:s ministrar för internationellt utvecklingssamarbete kommer att äga rum den 8 april, det vill säga nästa vecka. Det här är inte formellt rådsmöte då beslut har fattats om att inte genomföra några fysiska möten fram till slutet av april.

På initiativ av Sverige och Danmark ska EU:s biståndsministrar ha en informell diskussion om en samordnad ansats inom EU för att stödja och motverka negativa politiska och ekonomiska konsekvenser för de mest utsatta länderna och grupperna i ljuset av covid-19.

Covid-19 slår värst mot redan marginaliserade och diskriminerade grupper, inklusive de 168 miljoner människor i länder med redan pågående humanitära kriser. Kvinnor och barn är särskilt utsatta. Pandemin är gränslös och riskerar att slå tillbaka mot oss själva om vi inte hjälper de länder som har svagast hälsosystem att hantera den.

Samarbete och koordinering är centralt för att hantera responsen och minska effekten av långsiktiga socioekonomiska effekter. FN:s ledarskap för samordning av den globala responsen är härvidlag avgörande.

Som ni känner till har Sverige redan bidragit särskilt till WHO och även aviserat stöd om minst 100 miljoner kronor till FN:s samlade humanitära appell. Vi kommer att verka för att EU sluter upp bakom FN. Sverige har beredskap att agera med ytterligare stöd till WHO. EU måste, som vi ser det, stå enat och visa solidaritet i dessa frågor.

Kommissionen sammanställer våra gemensamma insatser, men undersöker även vilka medel som finns tillgängliga inom EU:s instrument. Såväl det långsiktiga utvecklingssamarbetet som humanitärt stöd kommer

att behövas för att möta dessa utmaningar. Kommissionen avser att diskutera ett så kallat Team Europa-paket, som skulle representera ett tydligt europeiskt svar på landnivå och global nivå. Detta är inte minst viktigt med tanke på den desinformation som sprids om både covid-19 och EU i inte minst Afrika.

Det globala hälsoarbetet med Världshälsoorganisationen, WHO, i centrum behöver stärkas för att säkerställa att ingen lämnas utanför. Jämlik och jämställd tillgång till hälso- och sjukvård till en kostnad som inte försätter människor i fattigdom är ett centralt perspektiv för de mer långsiktiga åtgärderna.

Regeringen anser att EU bör utgöra en stark röst för att de investeringar som nu görs i utveckling av centrala verktyg som diagnostisering och vaccin blir globala nyheter som kommer alla till del på lika villkor.

Regeringen avser att uppmana kommissionen och alla EU:s medlemsstater att säkerställa flexibel finansiering av samtliga WHO-insatser. Därför vill regeringen försäkra sig om att stödja FN:s generalsekreterares appell till G20-ledarna om att återhämtning från krisen fortsätter att leda till genomförande av Agenda 2030 och Parisavtalet.

Jag kommer även att understryka vikten av att de inskränkningar som görs från staters åtaganden vad gäller skyddet av mänskliga rättigheter och demokratiska principer måste vara proportionella, nödvändiga, temporära, icke-diskriminerande och inte gå längre än vad som är absolut nödvändigt givet situation.

Vidare kommer jag att särskilt betona att krisen inte får fördjupa ojämställdheten och ytterligare undergräva kvinnors och flickors rättigheter, inklusive tillgången till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, och att de insatser som görs genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv.

Avslutningsvis måste vi säkerställa att andra program och insatser inte urholkas så att andra kriser uppstår när vårt fokus är på covid-19. Till exempel måste vi säkerställa att livräddande och humanitära insatser och annan livsviktig hälsovård kan fortsätta, inklusive rutinvaccinationer och mödra- och förlossningsvård.

Anf. 19 DÉsirÉE PETHRUS (KD):

Fru ordförande! Tack, statsrådet, för genomgången! Det finns ingenting som man direkt kan ifrågasätta i underlaget och regeringens ståndpunkt. Däremot är det lite svårt att uttyda exakt vad som förväntas. Vad förväntar sig statsrådet när det gäller EU:s biståndsbudget? Kommer det att anges siffror vad gäller omfördelningen av EU:s biståndsbudget, eller vad är det som förväntas? Det står bara att man ska svara på responsen. Finns det ingenting förberett när det gäller hur det här ska gå till från EU:s sida?

Sedan säger statsrådet att kvinnor och barn är särskilt utsatta. Jag ställde tidigare en fråga till utrikesministern när det gäller de äldre. Efter som den här sjukdomen särskilt slår mot äldre undrar jag varför det inte finns med i underlaget att de är en grupp som vi särskilt behöver värna. Det borde väl inte vara så svårt, kan jag tycka.

Anf. 20 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Fru ordförande! Tack, statsrådet, för redovisningen! Jag tycker att regeringens ståndpunkt är bra.

Det är otroligt viktigt att covid-19 nu inte används som ett skäl för att införa långvariga försämringar i demokrati och mänskliga rättigheter i Europa och i utvecklingsländer.

Jag tycker också att det är bra med tyngdpunkten på jämställdhet och jämlikhet, för vi vet ju att när man gör inskränkningar som i det här fallet innebär att människor tvingas vara hemma tillsammans ökar till exempel problemet med våld mot kvinnor och att barn som är hemma med sina föräldrar far illa. Därför tycker jag att det är otroligt bra att man har tyngdpunkten på detta också när det gäller utvecklingsländer.

Det jag funderar lite grann på, och som ansluter lite till Désirée Pethrus fråga, är hur regeringen tänker att detta ska ske konkret och hur det ska finansieras. Vi har från Vänsterpartiets sida tidigare lyft fram – och jag tycker att det fortfarande håller – att regeringen bör trycka på för att varje land ska komma upp till 0,7 procent av bni till bistånd. De pengar av EU-biståndet som går till att stoppa flyktingar och migration från att röra sig inom Afrika och sedan vidare till EU ska gå till övrigt bistånd och inte till detta. Bistånd ska inte villkoras med att mottagarländerna ska ta emot återvändare.

Vi menar också att regeringen bör arbeta för att övriga EU-länder ska ställa sig bakom att ändra avräkningsreglerna, för nu är det ju så att om man tar emot flyktingar ska man räkna av det från biståndet, vilket bland andra Sverige gör. Vi tycker att vi behöver stärka biståndet i det här läget, och då är det en dålig regel.

Det här är några exempel på hur man skulle kunna finansiera det som regeringen lyfter fram i ståndpunkterna. Jag skulle gärna vilja veta hur statsrådet under mötet med biståndsministrarna tänker arbeta för att se till att det blir en säker finansiering till biståndet.

Anf. 21 HANS ROTHENBERG (M):

Jag instämmer givetvis i allt det som sägs om demokratiska principer, Ungern och så vidare. Det är något som har kommit fram som en konsekvens av coronapandemin. Men oavsett hur demokratin utvecklas eller inskränks kommer det inte på något vis att begränsa spridningen av detta virus. Därför skulle jag vilja fokusera lite mer på de instrument som de internationella samfunden har att använda sig av, framför allt världshälsoorganisationen WHO.

Vi vet att WHO på många sätt har uppvisat allvarliga brister i sitt funktionssätt och att det finns väldigt mycket av politiska hänsynstaganden som inverkar negativt där. Kinas inflytande över WHO är påtagligt. Här kommer vi till något som just nu kan vara väldigt avgörande för hur man lyckas bekämpa coronaviruset, nämligen att ett av de länder som tycks ha hanterat covid-19 bäst i världen är Taiwan.

Taiwan står i dag helt utanför WHO:s samarbete och verksamhet. Det beror i huvudsak på en politisk blockering. I det här läget, med en global pandemi, måste den typen av politiska begränsningar som blockerar alla möjligheter att bekämpa virusspridningen läggas åt sidan. Här borde EU vara en mycket tydlig röst gentemot WHO och faktiskt nu dra nytta av de

erfarenheter som Taiwan kan bidra med för att begränsa och hantera den här pandemin i världen.

Jag skulle därför vilja att Sverige, genom statsrådet, i rådet framför detta och får EU att försöka gå i den riktningen.

2019/20:38

3 april

Anf. 22 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Det som förväntas vid mötet är att EU-medlemsländerna redovisar vad de planerar att göra och vad de har gjort för att stödja det globala arbetet i kampen mot covid-19 och spridningen av viruset. Det gäller också EU-kommissionen. Ett av de allra viktigaste skälen är att det skapar ett tryck på EU-kommissionen att bli än mer tydlig och klar när det gäller de insatser som man gör och att det är insatser som stärker det internationella samfundet.

För svensk del har vi tyckt att det har varit viktigt att FN har kommit med en gemensam appell och försöker koordinera arbetet i de olika FN-organisationerna.

Jag hoppas att vi med hjälp av det här mötet också lite grann kan bidra till att vi får en mer samordnad insats som stöder både FN och WHO. Detta är egentligen det som är mest grundläggande och som jag hoppas att vi får ut av mötet.

När det gäller Vänsterns frågor om konkret finansiering riskerar självklart situationen runtom i världen just nu att människor och länder blir mer inåtblickande och inte gör de satsningar som är nödvändiga för att gemensamt lösa de gemensamma problemen. En avgörande fråga är naturligtvis om vi klarar av att fortsätta finansiera insatser i olika länder för att stärka deras hälsosystem och för att de ska klara de utmaningar som de med de redan befintliga hälsoproblemen står inför, samtidigt som vi gör ytterligare insatser mot coronaviruset. Det kommer att kräva ytterligare insatser och omprioriteringar i ett läge där det redan är problematiskt på många sätt.

Sedan håller jag med om att WHO:s agerande när det gäller Kina och Taiwan är väldigt problematiskt. Jag har inget problem med att även inom EU-kretsen framföra att det är viktigt att Taiwans erfarenheter tas tillvara. Jag har kollat upp frågan tidigare, och det är absolut så att trots de problem som finns i Taiwan har man där tillgång till de kunskaper och den information som finns inom WHO. Det finns också en informationsöverföring åt det andra hållet, som naturligtvis också är viktig.

Anf. 23 PYRY NIEMI (S):

Fru ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen!

Jag vill bara säga att jag tycker att det är bra att vi värnar kvinnor och barn. Det är mycket väsentligt. Men i det här väldigt krypande läget är det också viktigt att vi lyfter fram behovet av att stötta dem som befinner sig i riskgrupperna, det vill säga främst de som är äldre. Jag tror att det är viktigt att regeringen lyfter fram frågan och tar den med sig in i den fortsatta diskussionen.

Anf. 24 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru ordförande! Jag fick inget svar på frågan om äldres rättigheter. Jag tycker att det är beklagansvärt att inte någon av ministrarna nu vill besvara den.

Jag aviserar en avvikande mening om statsrådet inte anser att det ska ingå som ett ställningstagande att värna äldres rättigheter till sjukvård och att de inte ska prioriteras ned i en tid av starka prioriteringar inom sjukvårdssektorn.

Anf. 25 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Fru ordförande! Jag vill tacka statsrådet för svaret. Men jag tycker inte att jag fick något direkt svar på hur de åtgärder som statsrådet vill genomföra ska finansieras.

Med tanke på att vi i Vänsterpartiet tidigare har fört fram vår syn på biståndets finansiering både i Sverige och i EU kommer jag inte att anmäla en avvikande mening, också därför att jag tycker att det är otroligt viktigt att vi nu har en enighet i den här frågan.

Anf. 26 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Jag måste be om ursäkt för att jag inte svarade ordentligt på frågan om de äldre. Jag håller definitivt med, och jag kommer att lägga till i texten till mötet nästa vecka att det naturligtvis är viktigt att vi värnar de äldre och de utsatta riskgrupper som finns i detta arbete.

Skälet till att vi har valt att lyfta upp jämställdhetsfrågor och en del andra grupper är att det är lätt att man glömmer bort dem. När man jobbar med den akuta krisen och ser de stora problem som behöver åtgärdas och de resurser som behöver sättas in för att klara av att hjälpa inte minst de äldre, som drabbas hårt av den här smittan, är det lätt att man glömmer andra saker. Det gäller inte minst stora och svåra sjukdomar som malaria och tuberkulos, som faktiskt drabbar tusentals människor varje dag.

Vår ingång har varit att det är centralt att de hälsosystem och den hälsovård som finns inte förs över till covid-19-insatserna på ett sätt som medför att vi får ökade hälsoproblem inom andra sektorer och att fler människor på grund av det dör av andra sjukdomar.

Men jag håller med om att det är viktigt att man också lyfter fram de äldres situation. Det är uppenbart en stark riskgrupp i det här läget.

Anf. 27 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Jag tackar för det tillägget. Det känns viktigt när vi till och med inne i Europa, i ett välfärdsland som Spanien, ser att äldre lämnas helt åt sitt öde på äldreboenden när all personal överger dem.

Vi får inte glömma bort den etiska dimensionen när det gäller äldres situation, särskilt inte i denna covid-19-pandemi.

Jag har därmed ingen avvikande mening.

Anf. 28 ORDFÖRANDEN:

Då uppfattar jag det som att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi tackar statsrådet för i dag.

§ 1 Utrikes frågor

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Utrikesminister ANN LINDE (S)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 4 Utrikesminister ANN LINDE (S)	1
Anf. 5 JESSIKA ROSWALL (M).....	3
Anf. 6 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	4
Anf. 7 LUDVIG ASPLING (SD).....	4
Anf. 8 FREDRIK MALM (L)	5
Anf. 9 Utrikesminister ANN LINDE (S)	5
Anf. 10 JOHAN HULTBERG (M)	7
Anf. 11 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	7
Anf. 12 ANNIKA QARLSSON (C).....	8
Anf. 13 Utrikesminister ANN LINDE (S)	8
Anf. 14 ORDFÖRANDEN.....	9

§ 2 Utrikes frågor – utveckling

.....	10
Anf. 15 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 16 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	10
Anf. 17 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 18 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	10
Anf. 19 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	11
Anf. 20 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	11
Anf. 21 HANS ROTHENBERG (M).....	12
Anf. 22 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	13
Anf. 23 PYRY NIEMI (S).....	13
Anf. 24 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	13
Anf. 25 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	14
Anf. 26 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	14
Anf. 27 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	14
Anf. 28 ORDFÖRANDEN.....	14